Ɓataaki yaade to Ibraninkooɓe

No Laamɗo haaldiri adunaaru e Ɓiyum

1 Gilla arande Laamɗo haalaniino maamiraaɓe
meeɗen wakkatiiji keewɗi e sifaaji keewɗi, haal-
danii ɓe e kunnduɗe annabaaɓe.
2 Ammaa e ley nyalaaɗe cakitiiɗe ɗe o haaldanii
en e Ɓiyiiko mo o tagiri adunaaru ndu fuu.* O waɗi
ɗum donoowo huunde fuu.
3 Ɓiyiiko oon na yaynira teddeengal Laamɗo.
Alhaali makko ina foti e Laamɗo jaati. Imo
heɓindorii huunde fuu e konngol makko jogiingol
semmbe. Caggal ko o tilii laaɓinde hakkeeji yimɓe
ɗuum, o jooɗii gere nyaamo Laamɗo jom manngu
to dow kammu toon.
4 Ndelle ɓiɗɗo oon laatake ɓurɗo maleyka'en
manngu, hono no innde nde Laamɗo hokki mo
ndeen ɓurdi inɗe maɓɓe faa waawaa fonndideede.

Haala Ɓiɗɗo ɓurɗo maleyka'en

5 Si goonga, fay gooto e maleyka'en ɓeen Laamɗo
wi'aay:
«Wo a ɓiyam,
hannden mi laatake Baaba maa.»†
Naa katin:
«Miin, mi laatanto o Baaba,
kanko du o laatanoo kam Ɓiɗɗo.»‡

---

* **1:2** Ndaaree du Yuhanna 1.3 to wi'i: E makko Laamɗo tagiri huunde fuu. Fay huunde tagaaka si wanaa e makko. † **1:5** Jabuura 2.7. ‡ **1:5** 2 Samuwiila 7.14.

6 Katin du, nde o ɓadinoo nulude afo ardiiɗo oon
ley adunaaru ndeen, o wi'i:
«Maleyka'en Laamɗo fuu cujidana ɗum.»§
7 Laamɗo wi'ii dow maleyka'en ɓeen:
«O waɗi maleyka'en makko keni,
o waɗi maccuɓe makko ɗemle yiite.»*
8 Ammaa dow Ɓiɗɗo oon, o wi'i:
«Laamu maa, aan Laamɗo, heddoto faa abada abadin!
Potal woni sawru ndu laamortoɗaa.
9 Aɗa yiɗi fonnditaare,
aɗa wanyi oonyaare.
Saabe ɗuum, Laamɗo Joomiraaɗo maa suɓii ma joori nebbam kaanankaaku dow maaɗa,
hokki ma seyo ɓurngo ngo banndiraaɓe maa fuu.»†
10 O wi'i katin:
«Aan Joomiraaɗo, illa fuɗɗoode
a joyyinii adunaaru,
e juuɗe maa tagirɗaa kammuuli ɗiin.
11 Kanji ɗi timman. Aan kaa, a heddoto.
Ɗi fuu ɗi kiiɗɗiran hono kaddule ni.
12 A sowiran ɗi hono saaya,
ɗi mbattitorto no neɗɗo wattitirta saayaaji muuɗum ni.
Aan kaa, a waylitataako,
nguurndam maa du walaa timmoode.»‡
13 Fay nde wootere, Laamɗo wi'aay gooto e maleyka'en:
«Jooɗa gere nyaamo am,
faa mi waɗa njaaɓaa wayɓe ma.»§

---

§ **1:6** Fillitagol Tawreeta 32.43. * **1:7** Jabuura 104.4. † **1:9** Jabuura 45.7-8. ‡ **1:12** Jabuura 102.26-28. § **1:13** Jabuura 110.1.

14 Ɗume woni maleyka'en? Ɓe fuu wo ɓe ruuhu-
uji gollanooji Laamɗo ɗi o nulata faa ngollana
heɓooɓe kisindam ɓeen.

2

Haala kisindam mawɗam

1 Ndelle, eɗen kaani wattude hakkillooji meeɗen
sanne e ko nanɗen ɗuum, taa mbosoɗen goonga.
2 Nulal Laamɗo ngal maleyka'en njottini ngaal
tabitii. Luttuɓe ngal naa yedduɓe ngal fuu, keɓii
jukkungo ngo kaandi.
3 Si wo hono nii, noy ndaɗirten enen si en njee-
bake kisindam mawɗam hono ɗam? Kisindam
ɗam, Joomiraaɗo artii haalude haala majjam, de
hettindantooɓe mo ɓeen laamni haala makko.
4 Laamɗo ɓeydi e dow seedaaku maɓɓe oon
katin maandeeji e kaayeefiiji e golleeji mawɗi. O
yeɗiri dokke Ruuhu Ceniiɗo du no o muuyiri.

Haala ɗowiroowo yimɓe to kisindam

5 E ley ɗuum, wanaa maleyka'en ɓeen Laamɗo
hokki laamaade adunaaru warooru ndu kaaleten
haala muuɗum nduun.
6 Won ɗo Binndi ɗi ceedii dow mo o hokki laa-
maade oon. Ɗi mbi'i:
«Neɗɗo wo ɗume faa ngattanaa ɗum hakkillo?
Ɗume ɓii-Aadama laatii faa kaybaa ɗum?
7 A leeyinii mo wakkatiyel seeɗa e ley maleyka'en.
A fiilii mo lefol darja e teddeengal,
8 a wattii huunde fuu e ley hawju makko.»*
Ko Laamɗo watti huunde fuu e ley hawju makko
ɗuum, ina holla imo laamii huunde fuu. Fay
huunde heddaaki nde ɗowtanaaki mo. Kaa si

* **2:8** Jabuura 8.5-7.

goonga, en nji'aay kulle ɗeen fuu na ɗowtanii mo
tafon.
9 E wakkatiyel seeɗa Iisaa leeyinaama ley ma-
leyka'en. Ammaa joonin en nji'ii imo fiilaa darja e
teddeengal saabe ko o yari torra maayde. Goonga
ni, o maayanii yimɓe fuu saabe hinney Laamɗo.
10 Sabo Laamɗo taguɗo huunde fuu mo hu-
unde fuu woodani oon anniyake wattude yimɓe
heewɓe e darja muuɗum. Ndelle o tawi na haani
o yaara Iisaa ley torra faa o waɗa ɗum ardiiɗo
kiɓɓuɗo, potuɗo omtande yimɓe ɓeen laawol kisin-
dam.
11 Sabo dey, Iisaa cenoowo yimɓe oon e seniiɓe
ɓeen wo yuwdi ngootiri. Ɗum saabii de Iisaa
semtirtaa noddirde ɓe sakiraaɓe muuɗum.
12 Imo wi'a Laamɗo:
«Mi anndinan sakiraaɓe am ɓeen innde maa,
mi manete hakkunde kawrital maɓɓe.»†
13 O wi'i katin:
«Mi yowan hoolaare am dow Laamɗo.»
Katin du o wi'i:
«Inani kam, miin e sukaaɓe ɓe Laamɗo hokki kam
ɓeen.»‡
14 Ndelle, ko tawaa sukaaɓe ɓeen wo teewu
e yiiyam, Iisaa du hawti e maɓɓe tagaadi ndiin.
O waɗii noon faa maayde makko jaaloo jogiiɗo
baawɗe maayde oon, ɗum woni Ibiliisa,
15 de o rimɗina yimɓe ɓe kulol maayde haɓɓunoo
ɓeen haddi nguurndam muɓɓen fuu.
16 Ina laaɓi wanaa wallude maleyka'en waddi
mo, ammaa wallude yuwdi Ibrahiima waddi mo.
17 Ndelle ina tilsi o laatoo hono sakiraaɓe makko
ɓeen e huunde fuu, faa o laatanoo ɓe Almaami

† **2:12** Jabuura 22.23. ‡ **2:13** Esaaya 8.17-18.

Mawɗo jom yurmeende koolniiɗo e ley golle Laamɗo. Ɗum o waɗi faa o itta ɓe e jukkungo ngo ɓe kaandi saabe hakkeeji maɓɓe.
18 Kanko e hoore makko, o ndaartindoraama torraaji. Saabe ɗuum, imo waawi wallude ndaartindeteeɓe ɓeen.

3

No Iisaa ɓurdi annabi Muusaa teddude

1 Sakiraaɓe seniiɓe, Laamɗo noddii on faa kawton e muuɗum dow kammu. Ngatton hakkillooji mooɗon e Iisaa Almasiihu. Wo o nulaaɗo, wo o Almaami Mawɗo mo ceedantoɗen.
2 O hoolnake e Laamɗo cuɓiiɗo mo oon, hono no Muusaa hoolnorii ley suudu Laamɗo fuu noon.
3 De si goonga, nyiɓoowo na ɓuri nyimngo muuɗum manngu. Hono noon du, Iisaa ɓurdi Muusaa manngu.
4 Suudu fuu na woodi nyiɓoowo ɗum, de nyiɓoowo huunde fuu oon wo Laamɗo.
5 Muusaa wonnoo koolniiɗo e suudu Laamɗo nduun fuu. Wo o gollanoowo Laamɗo faa o sappoo ko Laamɗo wi'ata caggal makko.
6 Ammaa Almasiihu wo ɓiɗɗo koolniiɗo. Kam woni hooreejo dow suudu Laamɗo nduun. Enen ngoni suudu makko nduun, si tawii en tinnake e hoolaare, en keddake e jikke ko mantortoɗen ɗuum.

Haala naatude e ley fowtere Laamɗo

7 Saabe ɗuum, no Ruuhu Ceniiɗo wi'iri ni:
«Hannden, si on nanii daande makko,

8 taa njoornee ɓerɗe moodon hono no maamiraaɓe
mon ngadirnoo de muurti ni,*
nyannde ɓe ndaartindinoo Laamdo ley ladde
ndeen.
9 Ɓe ndaartindake kam toon faa ɓe ndaara munyal
am,
fay ko ɓe nji'i golleeji am haddi duuɓi capanɗe
nay.
10 Saabe duum tikkiranmi yimɓe jamaanu oon,
mbiimi: wakkati fuu ɓerɗe maɓɓe ina ndunya ɓe e
majjere,
ɓe anndaa laabi am fey!
11 Faa kuniimi ley tikkere am, mbiimi:
Ɓe naatataa ley fowtere am abada.»†
12 Ndelle sakiraaɓe, kaybee taa fay gooto moodon
tawree ɓernde bonnde nde walaa goondinal, de
sela Laamdo buurdo.
13 Ammaa cemmbunduron ɓerɗe mon nyannde
fuu haddi na wi'ee «hannden» taa luttal hiila on, de
yoorna ɓerɗe mon.
14 Sabo dey, si eɗen tinnoo e hoolaare nde keɓuɗen
gilla fuɗɗoode faa yaha timmoode fu, ndeen kaa
en kawtii e Almasiihu.
15 Wo hono no Binndi diin mbiiri:
«Hannden, si on nanii daande makko,
taa njoornee ɓerɗe mon hono no maamiraaɓe
moodon ngadirnoo de muurti ni.»
16 Ɓeye ngoni muurtuɓe fay si tawaa nanii daande
Laamdo? Ɓe fuu wo ɓe yimɓe ɓe Muusaa wurtin-
noo leydi Misira.

---

* **3:8** Ɗum woni yimɓe Israa'iila muurtirnooɓe annabi Muusaa de mbi'i pornyitoo leydi Misira. † **3:11** Jabuura 95.7-11.

17 Ɓeye ngoni ɓe Laamɗo tikkani ko foti duuɓi ca-
panɗe nay? Wo luttuɓe de maayi kantii ley ladde
ɓeen.
18 Ɓeye ngoni ɓe o hunanii naatataa e leydi ndi o
hokkata fowtere makko ɓeen? Wo saliiɓe mo ɓeen
ni.
19 Woodi, en nji'ii du, ɓe keɓaay naatude e fowtere
makko sabo ɓe ngoondinaay.

4

1 Laamɗo na heddii na hokka en amaana
naatude fowtere muuɗum. Ndelle sanaa kulen taa
fay gooto e meeɗen hunngoo naatude.
2 Sabo enen du, en nanii kabaaru lobbo hono no
yimɓe ley ladde ɓeen naniri ni. De kamɓe kaa, ko
ɓe nannoo ɗuum nafaay ɓe sabo ɓe kettindoraaki
ɗum goondinal.
3 Kaa enen goondinɓe ɓeen, en naatan e fowtere
Laamɗo ndeen. Kayre woni nde o wi'i:
«Ley tikkere am kuniimi, mbiimi:
Ɓe naatataa ley fowtere am abada!»*
Ɗum e taweede fuu, o yottinii fowtere ndeen gilla
nde o joyyinnoo adunaaru ndeen.
4 Sabo nokku gooto e ley Binndi ɗiin haalii haala
nyalaande jeɗɗaɓerde ndeen, wi'i:
«Laamɗo fowtii e golle muuɗum fuu e ley nyannde
jeɗɗaɓerde ndeen.»†
5 O wi'i katin:
«Ɓe naatataa ley fowtere am abada.»
6 Woɓɓe kaa keɓan naatude ley fowtere ndeen.
Artiiɓe nanude kabaaru lobbo oon ɓeen naataay e
ley fowtere ndeen sabo ɓe calake ko Laamɗo wi'i.

---

* **4:3** Jabuura 95.11. † **4:4** Fuɗɗoode 2.2.

7 Ndelle Laamɗo waɗi sarɗi‡ goɗɗo bi'eteeɗo «hannden». O haaliri ɗum e hunnduko Daawda caggal duuɓi keewɗi katin. Ɗum woni aayaare nde njannguɗen naanen ndeen:

«Hannden, si on nanii daande makko,
taa njoornee ɓerɗe mon.»§

8 Sabo si goonga, si Yoosuwa yaariino yimɓe to fowtere fu, Laamɗo haalataano caggal ɗuum haala sarɗi goɗɗo.

9 Ɗum na holla yimɓe Laamɗo ina ndesanaa fowtere hono nde Laamɗo fowti nyannde jeɗɗaɓerde ndeen.

10 Sabo naatuɗo e fowtere Laamɗo, kam du fowtiran no Laamɗo fowtiri e golle muuɗum ni.

11 Ndelle, tilay tinnitoɗen no mbaawruɗen fuu faa naaten e fowtere Laamɗo ndeen taa fay gooto saamira no salaniiɓe Laamɗo ɓeen caamiri noon.

12 Konngol Laamɗo ina wuuri, ina gollira baawɗe. Ingol ɓuri kaafaahi mbelnaaki kunnduɗe ɗiɗi fuu welude. Ingol yuwa faa ngol sennda ɓernde e yonki, faa ngol sennda yi'e e mbusam. Ingol saroo miilooji e anniyaaji gonɗi e ɓernde.

13 Tageefo fuu suuɗanaaki Laamɗo. Huunde fuu na ɓangi yeeso makko, na yi'ee. Wo yeeso makko njaabantoɗen ko'e meeɗen.

No Iisaa Almaami Mawɗo oon worri

14 Ndelle kaɓɓoɗen e ko ngoonɗinɗen ɗuum faa wooɗa. Sabo en keɓii Almaami Mawɗo jaaɗo dow kammu to yeeso Laamɗo, ɗum woni Iisaa Ɓii Laamɗo oon.

---

‡ **4:7** sarɗi wo wakkati podanooɗo. § **4:7** Jabuura 95.7-8.

15 Almaami Mawɗo meeɗen oon, wanaa neɗɗo
mo waawaa yurmaade en e lokkaaku meeɗen. O
jarribaama no heɓiraa fuu no njarriboraɗen ni,
ammaa o waɗaay hakke.
16 Ndelle, en kooloo ɓattaade jooɗorgal Jom
moyyere, faa keɓen yurmeende e moyyere, ɗum
walla en nde kaajaɗen fuu.

5

No Iisaa laatorii almaami kiɓɓuɗo

1 Kala Almaami Mawɗo ina suɓee hakkunde
yimɓe de halfinee gollande Laamɗo saabe maɓɓe.
Sanaa o yottina sadakaaji nyaamri e kirsamaaji
saabe hakkeeji.
2 Joomum ina waawi yurmaade yimɓe ɓe an-
ndaa laawol Laamɗo de majji ɓeen, sabo kam e
hoore muuɗum wo lokkaajo hono no maɓɓe ni.
3 De saabe kam e hoore muuɗum wo lokkaajo,
tilay yottina sadakaaji saabe hakkeeji muuɗum
du, wanaa saabe hakkeeji yimɓe tan.
4 Fay gooto waawaa hokkude hoore mum darja
laataade Almaami Mawɗo. Sanaa tawa Laamɗo
suɓii ɗum hono no suɓorii Haaruuna ni.
5 Almasiihu du, wanaa kam hokki hoore
muuɗum darja laataade Almaami Mawɗo. Wo
Laamɗo suɓanii mo ɗum. Kam wi'i mo:
«Wo a ɓiyam,
hannden mi laatake Baaba maa.»*
6 O wi'i e ley nokku goɗɗo:
«Wo a almaami faa abada
e sii almaamaaku Malkisedek.»†

---

* **5:5** Jabuura 2.7. † **5:6** Jabuura 110.4. Malkisedek Ndaaree 7.1-10

7 Nde Iisaa wonnoo e leydi ndiin ndeen, waɗirii
du'aawuuji e bullaali cattuɗi e gonɗi, nyaagake
Laamɗo baawɗo hisinde ɗum e maayde oon.
Laamɗo jaɓanii mo saabe ko o ɗowtanii ɗum.
8 Fay si taweede kanko woni Ɓiɗɗo oon, o ekitake
ɗowtanaade Laamɗo e ley torraaji ɗi o yari.
9 Saabe ko o hiɓɓiniraa hono nii ɗuum, imo
waawi hokkude ɗowtaniiɓe mo ɓeen fuu kisin-
dam nduumiiɗam.
10 Laamɗo waɗii mo Almaami Mawɗo hono no
Malkisedek.

Haala dow ko yaarata goonɗinal yeeso

11 Miɗen njogii haalaaji keewɗi e kabaaru o, de
fiirtande on ɗum ina tiiɗi sabo on paamataa law.
12 Oɗon kaannoo laataade jannginooɓe gilla
ko ɓooyi, ammaa faa hannden sanaa goɗɗo jan-
ngina on jannde arandeere hono abajadda ley
Haala Laamɗo. Oɗon kaannoo taweede nyaamdu
tekkundu nyaamoton, ammaa faa joonin e muy-
nam ngonɗon.
13 Muynoowo fuu wo kecco tafon, faamataa
kabaaru fonnditaare.
14 Ammaa nyaamdu tekkundu wo mawɓe njeyi.
Ɓeen kaa marii hakkillooji muɓɓen, ɓe mboownii
ko'e maɓɓe senndude ko wooɗi e ko boni.

6

1 Ndelle, njaaren yeeso dow anndude Almasiihu
faa njottoɗen kiɓɓal. Taa keddoɗen e jannde aran-
deere ndeen. Walaa ko ngarten e haala tuubude e
golleeji jaarooji en to maayde, e haala goonɗinde
Laamɗo.

2 Walaa ko ngarten e haala lootagal batisima,
e hono yowugol juuɗe dow neɗɗo, e ummital
maayɓe, e jukkungo duumiingo.
3 Njaaren yeeso. Noon ngaɗeten du si Laamɗo
jaɓii.
4 Si goonga, wurtiiɓe e laawol Laamɗo ɓeen
mbaawaa soyyaade de tuuba katin. Ɓe keɓiino
annoora Laamɗo, ɓe meeɗii moyyere Laamɗo, ɓe
keɓii ngeɗu e Ruuhu Ceniiɗo.
5 Ɓe meeɗii haala Laamɗo moyyuka kaan. Ɓe
meeɗii du baawɗe wakkati garoowo oon.
6 Caggal ɗuum fu, ɓe njoppii. Ɓe mbaawaa tuubi-
neede katin. Ina nanndi hono kamɓe e ko'e maɓɓe
iɓe tonta Ɓii Laamɗo oon dow leggal palaangal
katin, iɓe cemtina ɗum.
7 Taykoɗen leydi: si ndi haarii yuwoole, si ndi
funnii aawitirdi nafoori remooɓe ɓeen, ndi heɓan
barke yuuruɗo to Laamɗo.
8 Ammaa si ndi funnii kebbe e tuppe fu, ndi
walaa nafaa, ɓooyataa ndi huɗee, de sakitoo ndi
duppee.
9 De onon kaa, sakiraaɓe am horsuɓe, fay si
min kaaldi nii, miɗen tannyori wo e laawol lobbol
ngonɗon, ɗum woni laawol kisindam ngool.
10 Sabo Laamɗo wanaa oonyiiɗo sakko yeggita
golle mooɗon naa njinngu ngu kolluɗon ɗum nde
ngollanɗon seniiɓe ɓeen ndeen e no ngaɗoton faa
joonin du.
11 De miɗen muuya mono e mooɗon fuu siina
jokkude faa yaha timmoode, faa jikke mooɗon
hiɓɓa, tabita.
12 Min njiɗaa laatoɗon jaayɓe. Ko min njiɗi
dey, nyemmbiton ronooɓe ko Laamɗo aadii

hokkude ɗum'en saabe goonɗinal muɓɓen e munyal muɓɓen.

Haala amaanaaji Laamɗo celluɗi

13 Ko Laamɗo waɗanannoo Ibrahiima amaana ɗuum, wo hoore muuɗum hunorii, sabo walaa fuu potuɗo e muuɗum manngu faa hunoroo ɗum.
14 O wi'i: «Mi hunake, mi waɗan e maa barke, mi hebbinan yuwdi maa faa heewa!»*
15 Wooɗi, Ibrahiima munyi faa heɓi ko Laamɗo aadinoo hokkude ɗum ɗuum.
16 Yimɓe ina kunoroo ɓurɗo ɗum'en manngu, de hunayeere ndeen ina tabintina haala muɓɓen, ina itta jeddi gonɗi hakkunde muɓɓen ɗiin fuu.
17 Nde Laamɗo aadinoo ɗum ndeen, na yiɗi heɓooɓe amaana oon paama faa laaɓa anniya muuɗum waylitataako fey. Ɗum waɗi de o ɓeydi hunayeere e dow amaana makko oon.
18 Kulle ɗiɗi ɗe, ɗum woni hunayeere ndeen e amaana oon, mbaylitataako abada, sabo Laamɗo fenataa. Ndelle, ɗum fuu na semmbinɗina ɓerɗe meeɗen, enen doggirɓe to Laamɗo faa njogoɗen jikke mo kokkaɗen oon.
19 Jikke oon wo tonteere sellunde hoolniinde, tiigiinde yonkiiji meeɗen. Imo ɗowa en faa paltoɗen lefol paliingol† e nokku ɓurɗo fuu senaade to dow kammu toon.
20 Iisaa artii en, naati toon saabe meeɗen. O laatanake en Almaami Mawɗo faa abada hono Malkisedek.

---

* **6:14** Fuɗɗoode 22.16-17. † **6:19** lefol paliingol ngool ina holla ko senndata hakkunde to yimɓe ngoni e to Laamɗo heedi ley nokkuure ɓurnde fuu senaade.

7

Kabaaru almaami bi'eteeɗo Malkisedek

1 Malkisedek oon laatakeno kaananke ngalluure wi'eteende Salaam. Wo o almaami mo Laamɗo Toowɗo suɓii. Kanko hawroynoo e Ibrahiima wakkati wartannoo wolde nde jaalinoo kaanankooɓe, o barkini ɗum.*
2 Ibrahiima hokki mo sappoɓerde e huunde fuu ko heɓoynoo e wolde ndeen. Maanaa innde Malkisedek woni: «kaananke ponnditiiɗo». Katin du wo o kaananke Salaam. Ɗum na fiirta «kaananke jam».
3 Binndi ɗiin cifaaki baabiiko naa inniiko naa maamiraaɓe makko fey. Ɗi kaalaay haala rimeede makko naa maayde makko. Imo wa'i hono Ɓii Laamɗo oon: o heddoto wo o almaami faa abada.
4 Ndaaree no teddeengal Malkisedek foti mawnude, sabo fay Ibrahiima maami en oon hokkii mo sappoɓerde ko heɓunoo e wolde ndeen fuu.
5 Katin du, almaami'en yuuruɓe e Lewi† ɓeen njamiraa e ley sariya nanngude sappoɓerde e Israa'iila'en fuu, fay si taweede kam'en du wo yuuruɓe e Ibrahiima.
6 Ammaa fay ko Malkisedek jeyaaka e yuwdi Lewi, jaɓii sappoɓerde jawdi Ibrahiima, de barkini ɗum, kam keɓuɗo amaanaaji Laamɗo oon.
7 Sikke fuu walaa, barkinoowo ina ɓuri barkinteeɗo teddude.

---

* **7:1** Ndaaree Fuɗɗoode 14.17-20. † **7:5** Lewi woni maama Muusaa e Haaruuna.

8 Katin du, yuuruɓe e Lewi, jaɓooɓe sappoɓerde
ɓeen, na maaya. Ammaa Malkisedek wo buurɗo
hono no Binndi ɗiin ceedorii noon.
9 Eɗen mbaawi fay wi'ude: ko Ibrahiima hokki
sappoɓerde ɗuum, Lewi mo yuwdi muuɗum jaɓata
sappoɓerde oon, kam du hokkii nde.
10 Sabo fay si taweede Lewi oon rimaaka ta-
fon, e ɓanndu maammum Ibrahiima wonnoo nde
Malkisedek jakkitinoo Ibrahiima ndeen.
11 Laamɗo hokkii Israa'iila'en Tawreeta, joyyinii
ɗum dow almaamaaku Lewinkooɓe. Joonin le,
si tawiino almaamaaku nguun hiɓɓiino fu, ndeen
garol almaami goɗɗo hono Malkisedek mo yuuraay
e Haaruuna, walaa nafaa.
12 Wooɗi du, si almaamaaku waylitake fu, tilay
jamirooje du mbaylitoo.
13 Kulle ɗeen ina kaala haala Joomiraaɗo
meeɗen. O jeyaaka e yuwdi Lewi. Wo e lenyol
gonngol o jeyaa, ngol fay gooto muɓɓen gollaay
golle almaami hirsirde abada.
14 Sabo en fuu en anndii, Joomiraaɗo men oon
e lenyol Yahuuda yuuri, de Muusaa kaa haalaay
e dow lenyol ngool nde haalnoo haala almaa-
maaku.

No Iisaa laatorii almaami nanndudo e Malkisedek

15 Kabaaru o ɓeydan laaɓude du si almaami
goɗɗo ɓanguɗo oon nanndii e Malkisedek.
16 O laataaki almaami saabe yamiroore dow
lenyol makko. Ko o laatorii almaami dey,
wo saabe baawɗe gonɗe e nguurndam ɗam
halkataake.
17 Sabo Binndi ɗiin mbi'ii:

«Wo a almaami faa abada
e sii almaamaaku Malkisedek.»
18 Ndelle yamiroore arandeere ndeen ittaama
sabo walaa semmbe, nafaay.
19 Si goonga, ley Tawreeta Muusaa oon fay gooto
laataaki kiɓɓuɗo. Joonin kaa en njowii jikke men
e ko ɓuri Tawreeta Muusaa oon. E jikke oon
keɓirten ɓattaade Laamɗo.
20 Katin du, Laamɗo waɗii hunayeere muuɗum.
Lewinkooɓe ɓeen le, Laamɗo hunanaaki ɗum'en.
21 Ammaa Iisaa laatorake almaami e dow hu-
nayeere. Laamɗo wi'i mo:
«Miin Joomiraaɗo hunii,
waylitataa ko anniyii du, wi'i:
Wo a almaami faa abada.»‡
22 Hono nii Iisaa laatorii tolma§ kokkoowo en
hoolaare wondunde e amaana ɓurɗo woodde oon.
23 Ko jokkiti katin, almaami'en ɓeen ina
keewnoo sabo maayde na haɗa ɓe heddodaade e
golle maɓɓe.
24 Ammaa Iisaa woni duumiiɗo faa abada, al-
maamaaku muuɗum du walaa kaaddi.
25 Saabe ɗuum, imo waawi hisinde ɓattoriiɓe
Laamɗo saabe makko ɓeen kisindam kiɓɓuɗam.
Imo waawi hisinde ɓe sabo imo wuuri faa abada,
imo surana ɓe to Laamɗo.
26 Ndelle, Iisaa woni Almaami Mawɗo mo
kaajaɗen: wo o ceniiɗo, o walaa feloore, laru* fuu
walaa e makko. O senndaama e waɗuɓe hakke.
Katin du, o toownaama dow huunde fuu to dow
kammu.

---

‡ **7:21** Jabuura 110.4. § **7:22** Tolma wo maande holloore hoolaare. * **7:26** Laru e sokottu fuu wo gootum. Wo nyakugol ley ko yi'etee e ko yi'ataake.

27 O nanndaay e almaami'en mawɓe woɓɓe.
Ɓeen kaa, nyannde fuu sanaa ɓe artoo ɓe ngaɗana
ko'e maɓɓe kirsamaari saabe hakkeeji maɓɓe.
Caggal ɗuum, ɓe ngaɗa saabe hakkeeji yimɓe. Am-
maa Iisaa hokkitirii hoore muuɗum laatoo kir-
samaari, de nii ittiri hakkeeji yimɓe nde wootere
heyoore yimɓe jamaanuuji fuu.
28 Tawreeta Muusaa oon ina darna yimɓe
lokkaaɓe faa laatoo Almaami'en Mawɓe. Ammaa
hunayeere nde Laamɗo hunii caggal Tawreeta
ndeen darnii Ɓiɗɗo kiɓɓinaaɗo faa abada oon.

8

No Iisaa laatorii curoowo ley amaana ɓurɗo woodde oon

1 E ley ko kaaleten ɗuum, inan haala ɓurka
manngu: eɗen ngoodi Almaami Mawɗo, oon woni
jooɗiiɗo gere nyaamo jooɗorgal Jom manngu dow
kammu.
2 Imo golla golle makko e ley nokkuure seni-
inde. Ɗum woni hukum goongaajo mo Joomiraaɗo
darni, wanaa mo neɗɗo darni.
3 Almaami fuu ina suɓoraa faa yottina to
Laamɗo sadakaaji nyaamri e kirsamaaji. Ɗum
le, tilay Iisaa laatantooɗo en Almaami Mawɗo oon
du heɓa huunde faa yottina.
4 Sini to leydi ga o wonnoo fu, o laatataako
almaami, sabo dey, ina woodi almaami'en wad-
dooɓe dokke kawrooje e Tawreeta Muusaa.
5 To almaami'en ɓeen ngollata toon na holla
en ko woni dow kammu. Nokku maɓɓe oon wo
sifa tan. Nde Muusaa ɓadinoo darnude hukum
seedaaku oon ndeen, Laamɗo sappani mo, wi'i:

«Tinnoɗaa, ngaɗiraa huunde fuu dow sifa mo kollumaami dow waamnde oon.»*
6 Ammaa joonin, Almasiihu halfinaama gollal
dewal ɓurngal ngal maɓɓe ngaal woodde, sabo wo
curanoowo yimɓe ley amaana ɓurɗo woodde oon.
Amaana oon waldaa e arandeejo oon, o yowaama
dow haalaaji gondi e amaana ɓurɗi woodde.
7 Sini amaana arandeejo oon laatakeno kiɓɓuɗo
fu, walaa fuu ko ɗiɗaɓo nafata.
8 Ammaa Laamɗo wo felu yimɓe muuɗum, wi'i:
«Miin Joomiraaɗo miɗo wi'a nyalaaɗe ina ngara
ɗe ngaɗammi amaana keso e yimɓe Israa'iila
e yimɓe Yahuudiya.
9 O nanndataa e amaana mo ngaɗidinnoomi e
maamiraaɓe maɓɓe
nde ɗowunoomi ɗum'en faa mi wurtina
ɗum'en leydi Misira ndeen.
Ko kamɓe e ko'e maɓɓe ɓe mbonni amaana am
ɗuum,
miin du mi tottitake ɓe.
Noon mbiimi, miin Joomiraaɗo.»
10 Joomiraaɗo wi'i:
«Inan amaana mo ngaɗidammi e Israa'iilankooɓe
caggal balɗe ɗeen:
Mi wattan jamirooje am e hakkillooji maɓɓe,
mi winnda ɗe e ɓerɗe maɓɓe,
mi laatoo Laamɗo maɓɓe,
ɓe laatoo yimɓe am.
11 Katin walaa fuu ko neɗɗo tindina gondo
muuɗum,
maa sakiike mum faa wi'a ɗum: ‹Hey, anndu
Joomiraaɗo›,
sabo yimɓe fuu anndan kam,

* **8:5** Wurtagol 25.40.

gilla lo'uɓe faa e tedduɓe.
12 Sabo mi yaafoto lutti maɓɓe,
mi ittan hakkeeji maɓɓe e hakkillo am fey.»†
13 Ko o haali kabaaru amaana keso oon ɗuum, o hiiɗɗini amaana arandeejo oon. Joonin kaa, ko naywi faa nyoofii ɗuum ɓadake lallineede.

9

Haala dewal ley amaana kiiɗɗo oon

1 Amaana arandeejo oon ina joginoo jamirooje kawjiiɗe dewal Laamɗo, kam e nokkuure dewal seniinde wonnde to leydi ga.
2 Nokku oon wo hukum mo cuuɗi ɗiɗi: arandeeru nduun wo suudu seniindu inndirtee. Ɗoon joyyinirɗe fitilla e taabawal gondungal e buuru cakkaaɗo ngonnoo.
3 Yeesooru nduun woni caggal lefol paliingol ngool. Innde mayru wo nokkuure ɓurnde fuu senaade.
4 Ley mayru urirde waɗiraande kaŋŋe e keesuwal amaana mooytiraangal kaŋŋe ngonnoo. Ley keesuwal ngaal ina woodi loongel kaŋŋe goodungel nyaamdu wi'eteendu «manna», kam e sawru Haaruuna wilitinnoondu nduun e alluuje ɗe amaana oon winndaa e muɓɓen ɗeen.
5 To dow keesuwal toon na woodi nate maleyka'en ɗiɗo wi'eteeɓe keruba'en, wo ɓe maande teddeengal Laamɗo. Bippeele maɓɓe ina kuuri nokku ɗo yiiyam ɗaam rufetee faa hakkeeji njaafee ɗoon. Ammaa en mbaawaa sifaade kulle ɗeen faa laaɓa e wakkati o.

† **8:12** Yeremiya 31.31-34.

6 Noon kulle ɗeen fuu moyyiniraa. Nyannde fuu almaami'en ɓeen ina naata, ina mburtoo to suudu arandeeru toon faa ngolla golle muɓɓen.
7 Ammaa ley suudu yeesooru nduun, Almaami Mawɗo oon tan naatata e mayru hitaande fuu nde wootere. Katin du tilay o naadda e yiiyam kirsamaaji faa o itta hakkeeji makko, e hakkeeji yimɓe ɗi anndaano ɗiin.
8 Inan ko Ruuhu Ceniiɗo sappii e kulle ɗeen: si suudu arandeeru na heddii fu, nokku ɓurɗo fuu senaare oon naatataake.
9 Ɗum fuu wo ɗum maande ko woni hannden: sadakaaji nyaamri e kirsamaaji fuu mbaawaa laaɓinde gaɗoowo ɗum'en faa tawa ɓernde mum felataa ɗum.
10 Dewal ngaal ina haɓɓaa e jamirooje haala nyaamdu e njaram e lootaade lootaali feere feere. Jamirooje ɗeen fuu na kaɓɓaa e ɓanndu tan wanaa e ɓernde, iɗe njokkee faa nyannde Laamɗo tabintini huunde heyre.

Haala sadaka ley amaana keso oon

11 Ammaa joonin, Almasiihu ɓangii, wo Almaami Mawɗo gaɗanɗo en moyyereeji. O naatii e hukum ɓurɗo teddude ɓurɗo hiɓɓude, mo junngo ɓii-Aadama darnaay, mo jeyaaka e adunaaru tagaandu ndu.
12 O naatii ley nokkuure ɓurnde fuu senaade ndeen. O naaddaay e yiiyam ndamkoy e nga'oy, wo e yiiyam makko jaati o naaddi. Hono nii o rimɗiniri en nde wootere faa abada.
13 E ley Tawreeta Muusaa, si yiiyam damɗi e ga'i e ndoondi nyale duppaange wiccaama e neɗɗo tuunɗo fu, laaɓinan joomum ley diina.

14 Ndelle walaa ko haali haala yiiyam Almasiihu
ɗaam! E baawɗe Ruuhu duumiiɗo oon, Almasiihu
hokkii hoore muuɗum Laamɗo no kirsamaari ndi
walaa laru. Ɗum waɗi de yiiyam makko laaɓinan
miilooji ɓerɗe meeɗen e golleeji jaarooji en to
maayde, faa ndewen Laamɗo buurɗo oon.
15 Saabe ɗuum, o laatii curoowo hakkunde
yimɓe e Laamɗo ley amaana keso oon, faa yimɓe
ɓe Laamɗo noddi ɓeen keɓa ndongu nduumiingu
ngu Laamɗo aadii hokkude nguun. Ɗum fuu ɗum
waɗii sabo goɗɗo maayii, faa rimɗina woofuɓe e
ley amaana arandeejo oon.
16 Kabaaru ndongu, na tilsi laamnee joomum
maayii.
17 Tilay ndongu tabita caggal maayde, sabo ngu
tabitataa sanaa tawa joomum maayii.
18 Ɗum waɗi de fay amaana arandeejo oon
tabitaay si wanaa yiiyam rufaa.
19 Nde Muusaa hollitinnoo yimɓe ɓeen
jamirooje gonɗe e Tawreeta ɗeen fuu ndeen,
hooyi yiiyam nga'oy e ndamkoy, jillunduri ɗam e
ndiyam, de suuwiri toon leeɓi baali boɗeeji e licce
hisop, de wicci dewtere Tawreeta ndeen e yimɓe
ɓeen fuu.
20 O wi'i: «Ɗum woni yiiyam tabintinoojam
amaana mo Laamɗo yamiri on njokkon oon.»*
21 Hono noon katin, o wicciri yiiyam e dow
hukum ceniiɗo oon, kam e gineeji dewruɗi
Laamɗo ɗiin fuu.
22 Si goonga, ko ɓuri heewude ley Tawreeta fu,
wo yiiyam laaɓinta ɗum. Si wanaa yiiyam rufaa fu,
hakke yaafataake.

* **9:20** Wurtagol 24.8.

Haala kirsamaari kiɓɓundi

23 Kulle ɗeen ngoni nate kollitooje kulle gonɗe
dow kammu ɗeen, iɗe kaajaa laaɓinireede yiiyam
daabaaji. Ammaa kulle kammunkooje ɗeen,
kam'en kaa ina kaajaa sadakaaji ɓurɗi noon
woodde.
24 Sabo Almasiihu naataay e nokkuure dewal
seniinde nde ɓiɓɓe-Aadama nyiɓi, nanndunde e
goongaare wonnde dow kammu ndeen. Ammaa,
to kammu toon pay o naati faa o heedana en
joonin yeeso Laamɗo.
25 Almaami Mawɗo na naata hitaande faa hi-
taande e ley nokkuure ɓurnde fuu senaade ndeen,
na yaada e yiiyam daaba. Ammaa Almasiihu
naatiraay hono noon faa o ittana hoore makko
sadaka kile keewɗe.
26 Si tawiino noon fu, Almasiihu torreteno kile
keewɗe gilla e fuɗɗoode adunaaru faa joonin, am-
maa ɗum laatoraaki noon. O ɓangii nde wootere
tan faa abada faro timmoode wakkatiiji, faa o itta
hakkeeji yimɓe saabe ko o hokkitiri hoore makko
hono no kirsamaari ni.
27 Cakitte ɓii-Aadama wo maayde nde wootere,
caggal ɗuum, saree.
28 Hono noon, Almasiihu du hokkitiri hoore
muuɗum hono no kirsamaari ni nde wootere
faa ronndoo hakkeeji yimɓe heewɓe. O ɓangan
ɗiɗaɓerde, de wanaa faa o ronndoo hakkeeji, am-
maa wo faa o waddana yimɓe doomuɓe garol
makko ɓeen kisindam.

10

1 Tawreeta Muusaa oon wo sifa moyyereeji ga-
rooji ɗiin, wanaa tagaadi majji pay. Jokkuɓe

Tawreeta ɓeen na ndewra Laamɗo kirsamaaji wakkatiiji fuu ley hitaande fuu. Ammaa Tawreeta oon waawaa hiɓɓinde ɓattoriiɓe Laamɗo kirsamaaji ɓeen.
2 Si imo waawnoo hiɓɓinde ɓe, yottingol sadakaaji yoppeteno. Sabo dey, si rewooɓe ɓeen laaɓinaama nde wootere fu, ɓerɗe maɓɓe pelataa ɓe saabe hakkeeji katin.
3 De wanaa noon laatorii. Kirsamaaji hitaande faa hitaande ɗiin miccintinan yimɓe hakkeeji muɓɓen.
4 Sabo yiiyam ga'i e damɗi ɗaam waawaa ittude hakkeeji fey.
5 Ɗum waɗi, wakkati mo Almasiihu naati adunaaru oon, wi'i Laamɗo:
«Wanaa kirsamaaji muuyuɗaa, wanaa sadakaaji nyaamri muuyuɗaa,
ammaa a waɗanii kam ɓanndu.
6 Sadakaaji duppamaaji e sadakaaji saabe hakke du,
mbelataa ma.»
7 Ndeen, o wi'i:
«Inani kam, mi warii faa mi waɗa muuyɗe maaɗa, aan Laamɗo,
no winndiraa ley dewtere Tawreeta dow am ni.»*
8 O wi'i tafon: «A yiɗaa sadakaaji kirsaaɗi, a yiɗaa sadakaaji nyaamri kam e sadakaaji duppamaaji e sadakaaji saabe hakkeeji. Ɗi mbelataa ma.» O wi'ii ɗum fay si sadakaaji ɗiin ina kokkiree hono no Tawreeta yamiri ni.

---

* **10:7** Jabuura 40.7-9.

9 Caggal ɗuum, o wi'i: «Inani kam, mi warii faa mi
waɗa muuyɗe maa.» Noon Laamɗo ittiri sadakaaji
arandeeji ɗiin de tabintini sadaka keso oon.
10 Ko Iisaa Almasiihu waɗi muuyɗe Laamɗo ɗuum,
laaɓinii en e hakkeeji. Sabo dey, o hokkii ɓanndu
makko laatanoo en sadaka, o hokkii ndu nde
wootere faa abada.
11 No gollal sadaka aranal ngaal worri, almaami
fuu wo daraniiɗo golle muuɗum nyannde fuu,
ina yottina sadakaaji ɗiin wakkati fuu, ammaa ɗi
mbaawaa ittude hakkeeji.
12 Ammaa Almasiihu hokkirii hoore muuɗum
wo sadaka ittoowo hakkeeji nde wootere faa
abada. Caggal ɗuum, o jooɗii gere nyaamo
Laamɗo.
13 Doon o doomata faa Laamɗo waɗa o yaaɓa
wayɓe mo.
14 Ndelle, ko o laatii kirsamaari ɗuum, o hiɓɓinii
yimɓe ɓe hakkeeji muɓɓen laaɓintee ɓeen faa
abada.
15 Ruuhu Ceniiɗo du na seedanoo en ɗum. Sabo
o wi'ii tafon:
16 «Joomiraaɗo wi'i:
Inan amaana mo ngaɗidammi e maɓɓe
e ley balɗe garooje:
Mi wattan jamirooje am e ɓerɗe maɓɓe,
mi winnda ɗe e hakkillooji maɓɓe.»
17 O jokkintini katin, o wi'i:
«Mi ittan hakkillo am e hakkeeji maɓɓe e bonan-
daaji maɓɓe fey.»†
18 Wooɗi ndelle, ɗo hakkeeji njaafaa fu, sadaka
ittoowo hakkeeji walaa katin.

† **10:17** Yeremiya 31.33-34.

No Laamɗo ɓadortee

19 Saabe ɗuum sakiraaɓe, yiiyam Iisaa ndu-
faaɗam ɗaam hokkii en laawol naatude e nokku-
ure ɓurnde fuu senaade ndeen e ɓerɗe baaltiiɗe.
20 O udditanii en laawol kesol buurngol, naatir-
teengol lefol paliingol ngool, kangol woni ɓanndu
makko nduun.
21 Eɗen njogii Almaami mawɗo ardinaaɗo su-
udu Laamɗo nduun.
22 Ndelle, ɓattitoroɗen Laamɗo ɓerɗe goongaaje
e goonɗinal ngal sikkitiraaka. Sabo ɓerɗe meeɗen
laamnaama, pelataa en dow ko boni, ɓalli meeɗen
du lootiraama ndiyam laaɓuɗam.
23 Tiigoɗen jikke mo kaaleten haala muuɗum
faa wooɗa, sabo Laamɗo wo koolniiɗo, waɗan ko
aadii.
24 Ndaaren hakkunde meeɗen no
pooɗundurten njinngu e golleeji lobbi.
25 Taa celen hawritinde no woɓɓe ngaɗata ni.
Ammaa sanaa cemmbunduren ɓerɗe, sakko ko
nji'oton nyalaande Joomiraaɗo ndeen ina ɓadoo
warude.
26 Sabo si goonga, si eɗen kensoo eɗen ngaɗa
hakkeeji caggal ko annduɗen goonga faa laaɓi fu,
sadaka ittoowo hakkeeji heddaaki katin.
27 Ko heddii dey, doomugol kulɓiniingol
nyannde kiite, kam e yiite mannge nyaamoowe
yedduɓe Laamɗo ngeen.
28 Si neɗɗo salake Tawreeta Muusaa oon fu,
waraama e dow seedaaku yimɓe ɗiɗo naa tato,
yurmataake.
29 Ndelle miilee, sabo ina haani neɗɗo juk-
kee jukkungo ɓurngo noon manngu si yaaɓirii
Ɓii Laamɗo yawaara, huyfinii yiiyam amaana

cenuɗam ɗum ɗaam, mbonkake Ruuhu gaddoowo
moyyere oon.
30 Sabo eɗen anndi Laamɗo wi'ii:
«Wo miin jeyi njomnitaari, wo miin yoɓoyta.»
O wi'i katin:
«Joomiraaɗo saroto yimɓe muuɗum.»‡
31 Hey, saamude e juuɗe Laamɗo buurɗo oon ina
hulɓinii!
32 Miccitee nyalaaɗe mooɗon arane ɗeen, caggal
nde Laamɗo yaynunoo hakkillooji mooɗon. On
ndurwii ley torraaji keewɗi e munyal.
33 Wakkatiiji oɗon kuyfiniree jennooje e toonya
yeeso yimɓe, wakkatiiji oɗon njaɓa wondude e
woɓɓe waɗaaɓe noon.
34 Si goonga du, on cunodake e uddaaɓe ley
kasu, wooɗi on njaɓii teeteede ko njogiɗon ɗuum
fuu. On njaɓirii ɗum seyo, sabo on anndii oɗon
njogii ko ɓuri ɗuum fuu wooɗude, ko tabitata faa
abada.
35 Ndelle, taa njoppee hoolaare mon, sabo inde
jogii mbarjaari mawndi.
36 Wo munyal kaanduɗon. Ndeen si on ngaɗii
muuyɗe Laamɗo fu, on keɓan ko aadanii on.
37 Sabo ina winndaa:
«Si waɗii seeɗa fu,
kaanɗo warude oon waran, o hanndataako.»
Laamɗo wi'ii:
38 «Ponnditaniiɗo kam wuurdan goonɗinal,§
ammaa si yeccitake,
ɓernde am yardataako ɗum.»

‡ **10:30** Fillitagol Tawreeta 32.35-36. § **10:38** Habakuk 2.3-4.

39 Enen kaa, en njeyaaka e yeccotooɓe de kalkee ɓeen. Ɓe njeyaɗen e muɓɓen dey, goondiɲɓe faa yonkiiji muɓɓen ndannee ɓeen.

11

Haala goondinal

1 Goondinal wo tannyorde heɓan ko yowi jikke e muuɗum, wo tannyorde ko yi'aay ɗuum ina woodi.
2 Saabe maggal, Laamɗo jaɓiri maamiraaɓe meeɗen.
3 Saabe goondinal, paamirɗen Laamɗo tagirii adunaaru ndu e ko woni e kammu fuu e konngol muuɗum. Ko yi'etee, fuu tagiraama e ko yi'ataake.
4 Saabe goondinal, Haabiila ittiranii Laamɗo sadaka ɓurɗo mo Kayiinu oon. Goondinal waɗi de Laamɗo hiisorii mo o ponnditiiɗo nde jaɓannoo mo sadakaaji makko. Katin, fay ko o maayi ɗuum, imo heddii waajaade en faa joonin saabe goondinal makko.
5 Saabe goondinal, Henok yeentiniraa dow kammu, meeɗaay maayde fey. Fay gooto yi'aay mo katin sabo Laamɗo yeentinii mo. Si goonga du, Binndi ceedanake mo, mbi'i illa o yeentinaaka, imo weli Laamɗo.
6 Si neɗɗo walaa goondinal, waawaa welude Laamɗo. Sabo garɗo to Laamɗo fuu, tilay goondina imo woodi, goondina o barjoto filotooɓe mo ɓeen.
7 Saabe goondinal, Nuuhu sehiri laana faa danna koreeji muuɗum. O ɗowtanii Laamɗo cappanɗo mo ko warata, ko yi'aaka tafon ɗuum. Noon

o sarorii adunaaru ndu fuu. Laamɗo du hiisorii mo o ponnditiiɗo saabe goonɗinal makko ngaal.

8 Saabe goonɗinal, Ibrahiima nootorii nod-
daango Laamɗo, yehi to leydi ndi Laamɗo aadanii
ɗum heɓan. De o dilli tawi le o anndaa fuu to o
fonndii.
9 Saabe goonɗinal, o jooɗii hono janano e leydi
ndi o aadanaa ndiin. Isiyaaka e Yaakuuba du
njooɗodake e makko e ley hukumuuji. Kam'en du
ngoni heɓidooɓe e makko amaana gooto oon.
10 Ibrahiima waɗii ɗum sabo na heɗinoo ngal-
luure yowiinde dow joyyinirde duumiinde nde
Laamɗo diidi de nyiɓi ndeen.

11 Saabe goonɗinal, Ibrahiima hokkiraa heɓude
yuwdi, fay si taweede o naywiino, jom suudu
makko Saaratu du wo dimaro-no. O heɓii yuwdi
ndiin sabo o hoolake Laamɗo yottinan aadi
muuɗum.
12 Ndelle neɗɗo gooto nayeejo faa ɓaɗii maayde
heɓi yuwdi potundi e koode kammu heewude.
Hono njaareendi maayo du, ndi limataako.

13 Yimɓe ɓeen fuu maaydii e goonɗinal muɓɓen
tawi ko Laamɗo aadanii ɗum'en ɗuum tabitaay
tafon. Ammaa ɓe kaynake ɗum to woɗɗi, de ɓe
kuyani ɗum. Ɓe cemtaay wi'ude wo ɓe hoɓɓe du,
wo ɓe weerɓe e adunaaru ndu.
14 Ko ɓe kaaldi noon ɗuum, hollii faa laaɓi iɓe
pilanoo ko'e maɓɓe leydi ndi ɓe njeyi.
15 Katin du si hakkillooji maɓɓe ina ngonnoo
e leydi ndi ɓe njaltunoo ndiin, iɓe mbaawnoo
yeccaade toon.
16 Kaa si goonga, iɓe pooɗanoo leydi ɓurndi
woodde, ɗum woni ngonndi dow kammu ndiin.

Saabe ɗuum, Laamɗo semtiraay noddireede Laamɗo maɓɓe, moyyinanii ɓe ngalluure.

17 Saabe goonɗinal, nde Laamɗo ndaartindinoo Ibrahiima ndeen, jaɓiri hokkude Isiyaaka faa laatoo kirsamaari. Si goonga, o segilanake hokkude ɓiyiiko korsuɗo oon hono sadaka, fay si Laamɗo na aadanii mo lenyol keewngol.

18 O waɗii ɗum fay ko Laamɗo wi'i mo: «Wo faro Isiyaaka yuwdi maa hiisortee.»*

19 Ibrahiima ina jogorii Laamɗo ina waawi ummintinde ɓiyum Isiyaaka e maayde. Saabe hoolaare ndeen, o wartiranaa ɓiyiiko hono wo ummitiiɗo e maayde.

20 Saabe goonɗinal, Isiyaaka barkiniri Yaakuuba e Isuwa. O faami ko o barkini ɓe ɗuum tabitan jaango.

21 Saabe goonɗinal, nde Yaakuuba ɓadinoo maayde ndeen, barkiniri ɓiɓɓe Yuusufi ɗiɗo ɓeen gooto gooto. O tuugii sawru makko, imo teddina Laamɗo.

22 Saabe goonɗinal, nde Yuusufi ɓadinoo maayde du, sapporii wurtagol ɓiɓɓe Israa'iila leydi Misira. E ley majjum, o tindinii ɓe ɓe kooya yi'e makko.

23 Saabe goonɗinal, saaraaɓe Muusaa cuuɗiri ɗum lebbi tati caggal rimeede muuɗum. Ɓe nji'ii o cukalel lobbel, de ɓe cuusii salaade yamiroore kaananke ndeen.

24 Saabe goonɗinal, nde Muusaa mawnunoo ndeen, salii inndireede taan Fira'awna ɓii ɓiyum debbo.

---

* **11:18** Fuɗɗoode 21.12.

25 O suɓake wondude e yimɓe Laamɗo ɓeen e
ley torraaji muɓɓen diina weltoraade wakkatiyel
seeɗa ley hakke.
26 Imo hiisorii huyfineede saabe Almasiihu ɓuri
woodde diina jawdi Misira ndiin, sabo hakkillo
makko na woni dow mbarjaari ngaroori ndiin.
27 Saabe goonɗinal, o yaltiri leydi Misira tawi
o hulaay tikkere kaananke oon. O siini yahude
hono imo yi'a Laamɗo mo yi'ataake oon ni.
28 Saabe goonɗinal, o waɗi iidi Faltagol. O yamiri
yiiyam wujee e dammbuɗe cuuɗi taa maleyka ba-
roowo oon meema ɓiɓɓe Israa'iilankooɓe artiiɓe
rimeede ɓeen.
29 Saabe goonɗinal, Israa'iilankooɓe peyyitiri
Maayo Maaliya ngoon dow leydi njoorndi. Am-
maa Misirankooɓe tefunooɓe feyyitirde noon ɓeen
fuu njoolake.
30 Saabe goonɗinal, lalgaaje mawɗe deenuɗe
Yeriko ɗeen caamiri ko Israa'iilankooɓe ngaɗi
balɗe jeɗɗi ina piiltoo ɗe ɗuum.
31 Saabe goonɗinal, Rahabu debbo woykuuru
oon† daɗiri halkideede e luttuɓe Laamɗo ɓeen,
sabo o jaɓɓake Israa'iilankooɓe horooɓe leydi
makko ɓeen e dow jam.
32 Ɗume mbi'ammi katin? Wakkati o heyataa
kam faa mi haala kabaaru Gideyon e Barak e
Samson e Yefta e Daawda e Samuwiila, kam e
annabaaɓe heddiiɓe.
33 Yimɓe ɓeen fuu, wo goonɗinal waɗi ɓe njaalii
kaanankooɓe, ɓe laamorii fonnditaare, ɓe keɓi ko
Laamɗo aadii ɗuum. Kangal waɗi de ɓe muɓɓi
kunnduɗe dawaaɗi ladde,

† **11:31** Maanaa woykuuru wo pijoowo joɓeteeɗo ceede.

34 ɓe nyifi giiteeli ul'ultooji, ɓe ndaɗi e mbelndi
kaafaahi. Ɓe tampii de ɓe keɓi semmbe. Ɓe
laatii suusuɓe ley wolde, ɓe ndiiwi konuuji gardi
to maɓɓe ɗiin.
35 Saabe goondinal, rewɓe woɓɓe keɓiri maayɓe
muɓɓen ummintinaa. De yimɓe woɓɓe le, tor-
raama faa maayi saabe goondinal ngaal. Ɓe
njaɓaay heefordinde faa ɓe ndannee, sabo iɓe
pooɗanoo iirtagol ɓurngol woodde.
36 Woɓɓe katin njalnoraa, piyaa dorri. Woɓɓe
ngeyyaa, ngattaa ley kasu.
37 Woɓɓe maɓɓe paɗɗaa kaaye faa maayi. Woɓɓe
tayiraa garjaaje. Woɓɓe mbardaa kaafaaje. Iɓe
njiiloo iɓe ɓornii guri be'i e baali, ɓe talkaaɓe, ɓe
torraaɓe, ɓe waɗaaɓe ko boni.
38 Wo ɓe yiilotooɓe ley laddeeji e ley baamle, ley
lohi e ley gayɗe. Yimɓe ɓeen le, adunaaru ndu
haandaano e muɓɓen.
39 Yimɓe ɓeen fuu, Laamɗo jaɓii ɗum'en saabe
goondinal muɓɓen. Ɗum fuu e taweede, ɓe keɓaay
ko Laamɗo aadinoo ɗuum.
40 Ɓe keɓaay ɗum sabo Laamɗo anniyake
hokkude en ko ɓuri ɗum. O muuyaay ɓe laatoo
hiɓɓuɓe si wanaa ɓe tawdee e meeɗen.

12

No dartaare Joomiraaɗo hollirta njinngu muuɗum

1 Ndelle enen, sini seedeeɓe dow goondinal
fotuɓe nii heewude ina piilii en, en njoppa doŋle
teddude en fuu e hakke jiiɓuɗo en oon fuu no
hoyiri. Njaaren yeeso dow munyal hono no
daɗundurteeɗo ni.

2 Ngatten hakkillooji meeɗen dow Iisaa. Kam
omtani en laawol goonɗinal, kam tabintinta
goonɗinal ngaal du. Kanko, saabe ko o yi'i seyo
ina heɗii mo ɗuum, o munyii maayde dow leggal
palaangal ngaal, o yawi semteende maggal.
Joonin, imo jooɗowii gere nyaamo jooɗorgal
laamu Laamɗo.
3 Ɓum le, miiloɗon mo, kanko munyanɗo
nganyaandi luttuɓe. Miiloɗon mo faa taa on
tampu, taa ɓerɗe mooɗon njoppa hoolaare
muɓɓen.
4 Oɗon caloo hakke oɗon kaɓa e muuɗum, am-
maa on kaɓaaka faa yiiyam doggi tafon.
5 Yalla on njeggitii haala cemmbinooha ka
Laamɗo haaldi e mooɗon kaan, onon ɓiɓɓe
muuɗum naa? O wi'ii:
«Ɓiyam, nde Joomiraaɗo dartini ma fuu, taa yaw
ɗum.
Taa ɓernde maa metta si o felii ma.
6 Sabo Joomiraaɗo dartinan mo horsini,
fiyan mo nanngiri ɓiyum fuu.»*
7 Munyee dartaare ndeen. Inde holla Laamɗo
nanngirii on ɓiɓɓe muuɗum. Ɓiɗɗo moy woni mo
bammum dartintaa ɗum?
8 Si on ngalaa ley dartaare nde ɓiɓɓe ɓeen fuu
ndartintee ndeen fu, on nganaa ɓiɓɓe goon-
galaaɓe, on nganaa ɓiɓɓe halal.
9 Wooɗi du, ko Baabiraaɓe meeɗen adunaaru ɓeen
ndartinannoo en ɗuum, en teddinii ɓe. Sakko
Baaba meeɗen jom yonkiiji oon! Wanaa eɗen
kaani jaɓande ɗum faa ɓura noon de mbuuren
naa?

---

* **12:6** Banndi 3.11-12.

10 Baabiraaɓe meeɗen ina ndartinannoo en no
miilorii ina woodi faa ɓooyti seeɗa tan. Ammaa
Laamɗo na dartina en faa kawten e muuɗum
ley senaare muuɗum. Wo ɓeydaari meeɗen dar-
tinirta en.
11 Wakkati dartingol fuu, ndakam walaa.
Naawalla tan woodi. Ammaa caggal ɗuum, ingol
waddana jaɓuɓe dartineede ɓeen fonnditaare e
jam.
12 Ndelle tinnee, cemmbinɗinon juuɗe mooɗon
tampuɗe ɗeen e koppi mon ɗi ngalaa semmbe ɗiin.
13 Moyyinanee koyɗe mon laabi dartiiɗi, faa taa
koyngal layoowal seelta, ammaa ngal daɗa.

Sappagol taa neddo waasu moyyere Laamɗo

14 Tinnee, piloɗon wondude e yimɓe fuu dow
jam. Piloɗon senaare, sabo si on ngalaa nde, on
nji'ataa Joomiraaɗo.
15 Kilnee taa fay gooto yeccoo gaɗa de hunn-
goo moyyere Laamɗo ndeen. Kilnee taa neddo
mooɗon laatoo hono ɗaɗol kaaɗungol. Sabo si
yaltii fu, na raaɓira yimɓe heewɓe tooke muuɗum.
16 Kilnee taa fay gooto mooɗon laatoo jaahili
naa mo walaa kulol Laamɗo hono Isuwa ni. Kam
sonni mawniraagu muuɗum faa heɓa ko nyaama
nde wootere tan.
17 Oɗon anndi caggal ɗuum, nde o yiɗunoo
baabiiko barkina mo ndeen, o jaɓaaka. O
waawaay waylitinde ko o waɗunoo ɗuum fay
si o filorii ɗum e bojji.
18 Onon, on ngaraay to huunde waawnde
meemeede hono no yimɓe Israa'iila ngardunoo
to waamnde Sinayi. Ɓeen kaa ngarii to yiite

nyanngunge e to cuddi tekkundi e nimre e henndu mawndu.
19 Ɓe nanii fuufaango buututal e daande yuurunde dow kammu. Nanuɓe daande ndeen ɓeen nyaagii taa ɓeydanee fay konngol gootol no poti hulude.
20 Sabo dey, ɓe kunngake waawtude ko Laamɗo yamiri toon ɗuum nde wi'unoo: «Ko meemi waamnde ndeen fuu, fay si wo daaba, wardee kaaye.»
21 Goonga du, ko ɓe nji'ata ɗuum ina hulɓinii faa Muusaa e hoore muuɗum wi'i: «Mi hulii sanne faa miɗo diwna.»
22 Ammaa onon, on ngarii waamnde Siyona. On ngarii ngalluure Laamɗo buurɗo oon, ɗum woni Urusaliima gonɗo dow kammu, to maleyka'en ujunaaje ujunaaje kawriti ina mbeltodoo.
23 On ngarii e kawrital ɓiɓɓe arandeeɓe ɓe inɗe muɓɓen mbinndaa dow kammu ɓeen. On ngarii to Laamɗo carotooɗo yimɓe fuu oon, on ngarii e yonkiiji fonnditiiɓe laatiiɓe hiɓɓuɓe ɓeen.
24 On ngarii to Iisaa curoowo hakkunde yimɓe e Laamɗo ley amaana keso oon. On ngarii to yiiyam makko mbiccaaɗam, ngadduɗam kabaaru ɓurɗo kabaaru yiiyam Haabiila njuppiiɗam ɗaam woodde.
25 Ndelle tinnee taa calanoɗon Kaaldoowo e mooɗon oon. Sabo salinooɓe cappanɗo ɗum'en dow leydi ga ɓeen ndaɗaay, sakko enen si en calanake cappanoowo en gonɗo dow kammu oon.
26 Arande, daande makko dimmbii leydi ndiin. Joonin kaa, o fodake ɗum ɗo, o wi'i: «Mi dimmban ndi katin. De wanaa leydi tan, ammaa kammu e

leydi fuu.»†

27 Ko o wi'i «kilol gonngol katin» ɗuum ina holla
ko tagaa fuu dimmbete ittee, faa ko dimmbataako
ɗuum heddoo kam tan.
28 Ndelle wo laamu ngu dimmbataako keɓeten.
Saabe ɗuum, njetten Laamɗo, ndewren mo no
weldata mo tawee e leeyinkinaare e kulol.
29 Sabo Laamɗo meeɗen na wa'i hono yiite
halkoowe.

13

Haala waajuuji cakitiiɗi

1 Keddoɗon e yiɗundurde, sabo on sakiraaɓe.
2 Taa njeebee jippinde weerɓe, sabo woɓɓe
ngaɗii noon mbeerni maleyka'en tawi anndaa
yalla wo kam'en.
3 Miccitee uddaaɓe hono wo on uddida e
muɓɓen. Miccitee torraaɓe du hono wo on torrida
e muɓɓen.
4 Yimɓe fuu teddina dewgal. Tilay aadi dewgal
jogoree laaɓal. Sabo Laamɗo saroto fijooɓe wonɓe
e dewgal e ɓe ngalaa e dewgal fuu.
5 Cenndon ko'e mon e yidde buuɗi. Kennyi-
toroɗon ko njogiɗon, sabo Laamɗo wi'ii:
«Abada mi yoppataa ma, abada mi yeebataako
ma!»*
6 Saabe majjum, eɗen mbaawi haalude ɗum ɗo
dow hoolaare:
«Joomiraaɗo woni balloowo kam,
mi hulataa.
Ɗume neɗɗo waawata waɗude kam?»†

† **12:26** Agay 2.6. * **13:5** Fillitagol Tawreeta 31.6, Yoosuwa 1.5
† **13:6** Jabuura 118.6.

7 Miccitee ardiiɓe on, haalanɓe on konngol
Laamɗo ɓeen. Miiloɗon dow no ɓe njooɗorii e ngu-
urndam maɓɓe faa ɓe ngaɗi nafaa, nyemmbiton
goonɗinal maɓɓe ngaal.

8 Iisaa Almasiihu waylitataako: no worrunoo
keeŋan ni, worri hannden, noon du worrata faa
abada.
9 Taa njaɓee waajuuji feere ɗi on mboowaa
nanude mbosina hakkillooji mon. Ko ɓuri
woodde, semmbe ɓerɗe mon yuura e moyyere
Laamɗo, wanaa e jamirooje dow nyaamdu.
Jamirooje ɗeen nafaay jokkuɓe ɗum'en.

10 Eɗen njogii hirsirde teddinirteende Laamɗo.
Almaami'en gollooɓe ley hukum ceniiɗo ɓeen
ngalaa laawol nyaamude ko woni dow mayre.
11 Sabo ley Tawreeta Muusaa, Almaami Mawɗo
na wadda yiiyam kirsamaaji ley nokkuure ɓurnde
fuu senaade faa ɗam laatoo sadaka saabe hak-
keeji. Ammaa teewuuji majji ɗiin, wo yaasin
hoɗorde toon mbuletee.
12 Ɗum waɗi de Iisaa du maayowi yaasin wuro
faa senira yimɓe yiiyam muuɗum.
13 Ndelle, njalten tawowen mo yaasin wuro
toon, ndonndoɗen semteende nde yimɓe ndonndi
mo ndeen!
14 Sabo to adunaaru ga en ngalaa ngalluure
duumotoonde, ammaa eɗen piloo ngalluure wa-
roore ndeen.

15 Ndelle, ko Iisaa rewrintini en e Laamɗo ɗuum,
manen Laamɗo wakkati fuu. Manoore ndeen wo
sadaka jettooje, wo toni ɗi cemtirtaa innude innde
muuɗum.

16 Ammaa taa njeebee waɗude ko woodi. Pec-
con ko njogiɗon. Sabo sadakaaji ɗiin ina mbela
Laamɗo.
17 Ɗowtanoɗon ardiiɓe on, njaɓanon ɗum'en,
sabo iɓe kaybi yonkiiji mon. Ɓe kaaltanowan
Laamɗo golle maɓɓe fuu. Accee ɓe ngollira golleeji
ɗiin e seyo, wanaa e mettorgal. Sabo si ɓe ngaɗirii
ɗum mettorgal fu, nafataa on.
18 Miɗen ŋaaroo on du'aare. Miɗen tannyori
ɓerɗe amin pelaay min. Si goonga, muuyɗe amin
woni yaarude no woodiri e huunde fuu.
19 Miɗo ŋaaroo on sanne ndu'anoɗon kam, yalla
Laamɗo ina hokka kam laawol mi warta e mooɗon
law.

Baynundural

20 Laamɗo jom jam, kam iirtini Joomiraaɗo
meeɗen Iisaa, duroowo baali mawɗo oon, iirtinii
mo saabe yiiyam makko tabintinoojam amaana
duumiiɗo oon.
21 Laamɗo baawɗo ɗum oon, hokku on ko woodi
fuu, faa ngaɗon muuyɗe muuɗum. O waɗa e
meeɗen ko welata mo saabe Iisaa Almasiihu. Ted-
deengal woodan mo faa abada abadin! Aamiina.

22 Sakiraaɓe, miɗo nyaagoo on kettindoree waa-
juuji ɗiin munyal, sabo ko mbinndanmi on ɗo
ɗuum juutaa sanne.
23 Miɗo anndina on sakiike meeɗen Timote yop-
paama. Si o yaawii yottaade ga, mi wardan e
makko to mooɗon, min nji'a on.
24 Njowtee ardiiɓe on e seniiɓe ɓeen fuu. Saki-
raaɓe yuuruɓe Itali ɓeen du ina njowta on.
25 Hinney Laamɗo wondu e mooɗon, on fuu.

Fulfulfe Burkina, Dewtere Laamɗo Amaana Keso

Fulfulde Burkina New Testament

copyright © 2012 SIM International

Language: Fulfulde Burkina (Fulfulde, Western Niger)

Dialect: Burkina

Translation by: SIM International

Fulfulfe Burkina, Dewtere Laamɗo Amaana Keso

This translation, published by SIM International, was published in 2012.
If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM (Mission Protestante) , BP 1552, Ouagadougou 01, BURKINA FASO.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 29 Jan 2022
c32b76d2-ab0d-5ad5-a698-b4140754fcc2